

Kako je določiti takso pri roditeljih, dedih i. t. d.? Za te osebe veljajo tista pravila, kakor za one, ki so vojaštvu podvrženi, izjema je pa ta, da se ima deseti del taksi podvržene letne dolžnosti neposrednih davkov z državnimi dokladami nevštevši drugih doklad deliti še s številom otrok, oziroma vnukov in posinovcev, za katere ima taksi podvrženi izključljivo ali vsaj večinoma skrbeti. Ako bi tedaj kateri oče imel pet nepreskrbljenih otrok i bi moral plačati za sina Janeza vojaško takso, plačal bi tedaj le peti del tega, kar bi moral plačati Janez sam, ako bi bil sam svoj gospodar ter bi imel enake dohodke, kakoršne ima njegov oče.

Kdo se sme vojaške takse oprostiti? 1. Tisti, ki zaradi telesnih ali dušnih hib ne morejo sebe in tistih živiti, za katerih hranjenje so po postavi dolžni in ki nimajo za to potrebnega premoženja ali dohodkov; 2. tisti, ki se preskrbujejo kakor ubogi; 3. tisti, ki so bili že pred letom 1875 vojaštvu podvrženi; 4. vojaštvu podvrženi, ki sicer niso bili poklicani v vojno službo, ampak v drugo službo za vojne namene, in tisti, ki spadajo v črno vojsko za tisto leto, v katerem so bili v službo poklicani.

Kdaj neha takсна dolžnost? Taksna dolžnost neha: 1. če je taksi podvrženi umrl; 2. če je taksi podvrženega zadela kaka hiba, da ni za delo, dokler ta hiba traje; 3. ako se taksi podvrženi iz avstrijsko-ogerske države preseli v drugo državno polovico v tistej državni polovici, iz katere se je izselil. Če se je vojaštvu podvrženi oprostil vojaške takse, ali če je taksna dolžnost glede njega nehala, tedaj tudi roditelji, dedje itd. niso dolžni plačevati takse.

Če neha taksna dolžnost vojaštvu podvrženih, ali se to raztega tudi na njihove roditelje i. t. d.? Če se vojaštvu podvrženi oprostijo takse zaradi telesnih hib, kakor je bilo zgoraj rečeno, ali ker se preskrbuje kakor ubog, tedaj so takse oproščeni tudi njegovi roditelji, dedje i. t. d. Kdaj se ima ta taksa plačevati in kde? Ta taksa se ima vsako leto koncem meseca aprila za minolo leto plačevati, le izseljenci jo morajo za vsa prihodnja leta plačati, predno se jim da list za izseljenje, in sicer pri tistih uradih, katerim se plačujejo državni davki. Zastale takse iztirjujejo kakor državne davke. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Mladi konji in prerano delo.

M. II. Mnogo konj dobi bolezní notrajne narave, ki niso podedovane, ampak jih le presilno in prerano delo živinčetu provzročuje. Kakor se tovarniškim delavcem nekateri telesni udje posebno radi pokvari in se na njih le takim delavcem lastne bolezní izcimijo, ravno tako je

pri konjih, ki morajo prerano delati začeti in katerim boleznim je samopašnost, neumnost in surovost človekova le predostí krat kriva. Zelo imenitno je toraj za konjereja oni čas pri žrebetu dobro spoznati in določiti, ko je živinče popolnoma vzrastlo in se do cela razvilo, da lastnik ve, zdaj se sme konj brez vse škode za daljno življenje za delo porabiti. Najvarnejša pot do kolikor najbolj popolno razvitega in močnega konja priti je toraj ta, da se žrebe ne prej za težkejša dela ne porabi, predno je popolnoma dorastlo, t. j. v petem letu starosti. S takim ravnanjem pa ni le ta dobiček zvezan, da se z njim kolikor mogoče krepki konji priredijo, ampak tudi ta, da taki konji tudi do najvišje starosti zdravi in krepki ostanejo, če jih morda kaka nezgoda ali nesreča ne zadene. Pri konjih pa, ki so bili prerano vpreženi, so te lastnosti bele vrane.

Ta dozda naznačena pot konjske reje ima veliko dobičkov na sebi ali draga je taka konjska reja. Potroški petletne konjske reje so celo takrat precej visoki, če je cena krme prav mala. Žrebe mora toraj že precej velike vrednosti v denarjih biti, če se izplača ga pet let brez dela rediti. To pot se more toraj le tedaj hoditi, če je krma prav dober kup ali pa če imajo konji prav visoko vrednost v denarjih, in kdar njihove žlahtne izvrstne lastnosti tudi primerne kupca najdejo, kar se le bolj pri takih konjih more goditi, ki se zaradi veselja in zaradi lepšega redijo.

Drugače pa stoji račun pri konjih slabjšega plemena, ki takih stroškov nikdar ne povračajo. Tu je proti požlahtnovanju konjske reje dovoljeno žrebeta pred petim letom k delu rabiti, če se noče, da ima konjerejec pri konjereji škodo. Poljsko delo je za take mlade konje najbolj priležno in njihovi rasti in zdravju najmanj škodljivo. Žrebeta, ki so dobro in obilno rejena, se smejo že tudi v štirtem letu za delo porabiti. Vendar morajo pa opravi do dopolnjenega petega leta lahki biti tako, da se le pol toliko ali k večjemu tri četrтинke toliko, kolikor odrasčen konj opravi more, štiriletnemu žrebetu nalaga. Ako se pri takem delu z živinčetu previdno in prizanesljivo ravna, je tako delo za mladega le blagodejna vaja telesna, ki je rasti in razvitku telesnemu mladega konja koristno. Iz ravno tega vzroka je pa tudi za konje, ki se bolj za veselje in za lepše vzrejajo, dobro, da lahki jezdeci na njih jašejo. Vendar se te vaje ne smejo do popolne vtujenosti živinčeta tirati.

M. Dober pomoček zoper razpokane roke. Vzame se nekoliko strdi in novo zmeden ne posoljen puter. Sme se puter tudi z glicerinom zmešati. S to smesjo se razpokane roke pomažejo in koža je v kratkem zdrava.

M. Kako rože, šipke, pokrivati. S pokrivanjem rož je treba tako dolgo ko mogoče čakati, da je zemlja nekoliko centimetrov zmrznjena. Iztrebljenje krone, to se pravi odpravljenje vseh

subih in slabih vejic, ki ne rodijo cveta, pač pa rastlini odtegujejo sokove, se mora poprej zgoditi. Mladike se spomladi porezujejo.

Drevesc na prodaj ima g. Janez Stegar učitelj pri sv. Petru pod Mariborom: namreč prav lepih štajerskih mošanceljnov, zlatih parmen, črešenj, kosmačev. Menjša drevesa veljajo 8—10 kr. večja 20—30 kr. Vseh je okolo 4000.

Dopisi.

Iz Murskega polja. (Graška razstava.) V. Včasih nekoliko stopinj od vhoda je ležal velik kos železa, ki je bil 10 metrov dolg, 1 meter širok, 30 milimetr. debel in je tehtal 2305 kilo; bilo je še tudi več mejnih kosov. Ta prostor je bil razdeljen v tri dele, v katerih so bili razpostavljeni železni izdelki, kose, motike, lopate, krampi, srpi, lanci, lonci, železo za razkov za vsakotere potrebe. Dalje noži in druge namizne pa kuhinjske železne reči; tudi premog, vsakojačko kamenje, razne plehovine, droti i. t. n., kar more pač biti železnega. Od tod sta bila dva oboka (velba) zidana, eden od kamnja drug od premoga. Skozi se je hodilo v prostor, kateri je bil tudi na 3 prostore razdeljen. V srednjem je bila razpostavljena različna melja (moka), kruh, masti, hmelj, žgavne tvarine, žganjice, rum, špiritusi i. dr.; dalje pivo, cukar, pečene cukrarije, pa drugo kaj lepega. Na levi t. j. na južni strani je se videl med v panjih, iztiskani med, setovje, vosek in drugo, vse v lepem redu in snagi. Dalje sviloprepne reči; jesih itd. tu je imela tudi mariborska sadje in vinorejska šola svojo razpostavo. Na pravi, t. j. na severni strani so pa bili leseni izdelki, razna orodja, prerezi lesa, drva, seno, deske, boleni les, sprhneti les, i. dr. Od tod je bil proti severni strani vhod. Tu je bil na prvi pogled umetno narejen ribnik, v katerem je čista voda pretekovala in v njem razne ribe pa raki. Navkoli je bilo več lovne sprave, mreži i. d. V tem prostoru so imeli vrvarji raspostavljene svoje izdelke in prav lepo konoplino. Od tod naprej so pa bile razne rože lepo sestavljene in naposled poljski pridelki. Z eno besedo bodi rečeno vse, kar kmet, vinogradar in vrtnar pridelati zamore, bilo je razno zruje, kaj in kakoršno se da pridelati, bilo je tudi še snopje poljskih pridelkov, razni krompirji, tikve, murke, (kumare) zelje, šalata, fižol, koruza, razne žita, pšenice, travino seme i. t. n. Dalje trsi, drevesca, gozdno slivje, požlahtnjeno grozdje, jabelka, gruške, slive, vse v najlepšem redu. V tem prostoru si našel vse, kar črna zemlja nepremakljivega, to je ne živega, za razni živež rodi. Ta prostor zapustimo, izstopimo in gremo zunaj po vrtu kraj vseh prostorov od zgornje k dolnji strani. Tu so bili pod prostim nebom nekateri tudi pod strehami razni stroji ali mašine. V začetku so bili že videti mlinski kamni, zraven so še pa delali delalci graškega Kőröza, velikega fabrikanta, neko mašino skupaj, ktere se

pa nisem dočakal, kaj in kaka je bila, ker sem kmalu zapustil Gradec. Le to je še bilo videti, da je gonil velik hlapec, v katerem je se zmirom kurilo, stroj, ki je izdelaval gombičnice (Spenadl) in drugi stroj, ki je sekal eveke. Dalje vstopimo, kder je se razprostrlo gledalcu veliko število raznih reči in strojev. Bili so razni plugi z 1, 2, 3mi deščicami, osipalniki, ruvalniki, krčniki i. dr., razne brane, razna kola, vozovi, mlatilnice, ročne in soparne, za vprego in za ročno gnanje, preše, veliki sod in še mnogo mnogo kaj drugega. Najraje bi pa še videla delo sodarja Arneja Morda iz Babiuec pri Ljutomeru, ki je naredil mali sod brez obročev, politiran in v njem za 6 sort vina prostor, katero vino se da točiti iz soda na 3 pipe, na vsako pipo teče dvoje vino, na dnu nad pipami je pa izpeljana podoba leporezana sv. Urbana. Drugi sod je pa naredil brat Arnejev; tota ima za 4 sorte vina prostor in 2 pipi. Ta soda še nista bila razpostavljena, ker je še dosti reči ležalo v zabojih ne izloženih; delalci so še pripravljali eno in drugo zmirom naprej. Dosti dneva je že minolo in od pregledavanja vsega se nama oči zatemnele, tedaj sva za ta den storila konec pa sva se podala k živini, do konjev.

Nastopil je 4. september. Vdeležima se kraj lančnega mosta v frančiškanski cerkvi službe božje. Po sv. opravi pregledama nekoliko med tržci in tržkami, ki so na večih trgih imele raznoterosti na prodaj, kakor: sadja, mesa, masla, masti, zelenjave, perjadi itd., pa vse močno drago. Čujte! 1 breskva 4 kr., gruška debela 5 kr., drobnejša 3 kr., jabelko 3, 4, 5 kr. grozd 15, 20 kr. par pišenee, kakoršnih pri nas perutinski tržec („kopunar“) za 40, 50, 60 kr. dobi, 1 fl. 20 kr. ne krajcarja menje. Blago, ako pri nas velja 1 meter 50 kr., tam 60, 70 kr., robec tu 30 kr. tam 40 kr. Britvo sma cenila pa kaj pri nas se dobi za 40, 60 do 70 kr., tam pa ena 5 fl., ena 4 fl. 50 kr., ena 4 fl. več pa jih ni imel. Več reči sem cenil pa vse je dosti dosti dražje, ko pri nas. Tedaj naj kdo reče, da je v mestu kaj ceneje, vse je drago, tudi pijače, posebno pa jedi so močno napete. Na lančnem mostu, na Murskem velikem trgu in drugod ni bilo več videti kinča in lepote, zastave, slaveloki in drugo je vse minolo in se vse veselje preselilo v razstavin prostor. To vse nekoliko pregledamo, sebe oskrbimo potem se podamo nazaj v razstavo, kjer živine ne zamenariva, potem pa pregledavat konj, ki so bili v 3 prostorih.

(Konec prih.)

Iz Čadrama. (Naša letina.) Sv. Terezije god je minul in z njim tudi trgatav v naših krajih in letos so nekateri pri nas, kar je nenavadno, že teden pred Terezijenim se v vinograde podali in sicer na tihem brez strela in petja, kakor bi grozdja ne bili sami pridelali, ampak ga kradli. Druga leta, ako so prvi dnevi vinotoka lepi bili, je vse nekako navdušeno bilo, letos pa mrtvo, to pa vse za tega voljo, ker so vinogradi nam za to leto